

Handlingsplan for koncern- indkøb, miljø og energi

2008

for

Miljøministeriet

Februar 2008

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	1
1.1 Baggrund og formål	1
1.2 Opbygning, opfølgning og proces	2
1.3 Indkøbsområdet generelt	2
1.4 Miljø- og energiområdet generelt	3
1.5 Ikrafttræden	3
2. Handlingsplan 2008 for indkøb, miljø og energi	4
DEL 1	5
3. Koordinerede indsatsområder for 2008	5
3.1 Grønne indkøb og fællesministerielle indkøbsaftaler	5
3.2 Finansministeriets fælles statslige indkøbsaftaler	6
3.3 Energieffektivisering i Miljøministeriet	6
3.4 Miljø- og energistyring	7
4. Afrapportering	8
Del 2	9
5. Lokale indsatsområder for de enkelte institutioner.	9
Bilag 1	13

1. Indledning

1.1 Baggrund og formål

Miljøministeriet har i en årrække arbejdet ud fra en fælles handlingsplan på udbuds-, indkøbs- og miljøområdet. Dette hovedsagligt fordi et væsentligt punkt i både ministeriets indkøbs- og miljøpolitik er, at ministeriet ved indkøb skal indarbejde miljø- og energikrav. Via en fælles handlingsplan på disse områder er ønsket at sikre, at miljø- og energikrav integreres som en naturlig del af alle indkøbsaftaler i Miljøministeriet.

I 2008 ønskes det endnu engang at arbejde ud fra en fælles handlingsplan for de 3 områder, idet dette har vist sig givtigt i forhold til at sikre integrationen af alle tre områder. Miljø- og energikrav integreret i indkøbsaftaler stod som et af hovedarbejdsområderne i handlingsplanen for 2007 og det er i dette spor, at handlingsplanen for 2008 ønsker at fortsætte.

Udover de fælles indsatsområder i forbindelse med indkøbs-, miljø- og energiarbejdet indeholder handlingsplanen også en konkretisering af selvstændige fokusområder for de tre arbejdsområder, hvorfor også energieffektivisering har et særligt fokus i denne handlingsplan.

Handlingsplanen har til formål at integrere politikker og strategier på indkøbs-, miljø- og energiområdet, samt at konkretisere og strukturere arbejdet med at komme i hus med visionerne og målsætningerne. Handlingsplanen skal ses som den konkrete udmøntning af følgende overordnede strategier, politikker og bindende aftaler:

Indkøb:

- Regeringens moderniseringsprogram – effektiv opgavevaretagelse i staten og indkøbscirkulæret.
- Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik¹
- Miljøministeriets effektiviseringsstrategi 2005-2008
- Regeringsgrundlag 2007 (krav om miljøkrav i alle statens indkøb)
- Partnerskabsaftale med Odense, Århus og Københavns kommuner om grønne indkøb

Energieffektivisering:

- Regeringens handlingsplan for en fornyet energispareindsats, herunder cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner.
- Miljøministeriets Kurveknækkeraftale med Elsparefonden indgået i 2007

Miljø- og energistyring:

- Miljøministeriets miljøpolitik 2005-2008

¹ Miljøministeriet udarbejdede i december 2003 en indkøbs- og udbudspolitik med tilhørende vejledning gældende for hele Miljøministeriet. Politikker og vejledning indgår i effektiviseringsstrategien fra den 1.3.2004, hvoraf det fremgår, at der skal udarbejdes årlige handlingsplaner for udbuds- og indkøbsområdet. Første gang i 4. kv. 2004 gældende for 2004/2005. Denne handlingsplan er handlingsplan nr. 3 gældende for perioden 2008.

Hertil kommer oplæg til Finansloven 2008, hvis vedtagelse forventeligt vil indeholde yderligere reduktionskrav i forbindelse med energiforbruget i statens institutioner.

Ministeriet sætter med denne handlingsplan ord på konkrete arbejdsområder og indsatser i 2008, der skal bidrage til at sikre at visioner og mål i ovenstående nås. Indsatserne reelle virkning kommer til at fremgå af ministeriets afrapportering af handlingsplanen, samt af institutionernes grønne regnskaber.

Handlingsplanen omfatter indsatser i hele ministeriet, og alle institutioner er inddraget i relation til de enkelte indsatsområder.

1.2 Opbygning, opfølgning og proces

Handlingsplanen er opdelt i 2 dele:

- Del 1: de indsatser som koordineres fælles for hele ministeriet af CFK
- Del 2: de lokale indsatser, som hver enkelt institution arbejder med i 2008

Som opfølgning på denne handlingsplan udarbejdes for del 1 årligt en samlet fællesministeriel redegørelse for indkøb samt for miljø- og energiindsats, mens de lokale indsatser i del 2 både beskrives i de lokale grønne regnskaber, og indgår i ministeriets samlede miljøredegørelse. Denne redegørelse udarbejdes årligt til godkendelse i maj måned.

Proces

Handlingsplanen lægges årligt op med indstilling om godkendelse i sekretariatschefkredsen i Miljøministeriet, efter at have været gennem en høringsproces i Miljøministeriets institutioner via de lokale miljø- og energiansvarlige. Efter godkendelse i sekretariatschefkredsen forelægges planen Koncernledelsen.

1.3 Indkøbsområdet generelt

Indkøbspolitikken indeholder målsætninger om inddragelse af miljø- og energikrav m.m. i fremtidige indkøb. CFK vil derfor også i 2008 aktivt arbejde for at fremme inddragelsen af miljøkrav og miljøhensyn i fælles strategiske indkøb, samt i decentrale indkøb og udbud, hvor det er relevant.

En af de vigtigste koordinerede strategiske indkøbsfunktioner i 2008 er implementering af Finansministeriets fælles forpligtende statsaftaler, samt at bidrage med grønne krav til nye fælles statslige udbudsforretninger varetaget af Finansministeriet. Et af hovedindsatsområderne på indkøbssiden bliver derfor i 2008 at konsolidere ministeriets indkøbsnetværk, samt udarbejde fælles retningslinjer for indkøb, de steder hvor dette er relevant, således at ministeriet er rustet til fremtidens øgede fælles statslige indsats på indkøbsområdet.

På lokalt ministerielt niveau er ønsket for 2008 at igangsætte etablering af nye indkøbsaftaler på de områder, hvor der både er penge at hente via en effektivisering samt væsentlige miljøgevinster.

1.4 Miljø- og energiområdet generelt

Temaet for 2008 er at fortsætte det gode arbejde med at integrere miljø- og energihensyn på indkøbsområdet.

Desuden ønskes det i 2008 at fokusere på en øget forankring af det interne miljø- og energiarbejde i ministeriet, således at arbejdsgange effektiviseres og ansvarsfordelingen imellem ministeriets institutioner fastlægges. Dette vil muliggøre flere lokale indsatser, samt sikre erfarings- og vidensdeling på tværs af ministeriet. Samtidig vil det gøre organisationen i stand til hurtigere og mere effektivt at kunne indarbejde - og gøre brug af – den nyeste viden og teknologi på miljøområdet, således at de udfordringer ministeriet står overfor i forhold til fx energieffektiviseringer, kan løses på fornuftig vis.

Et andet hovedarbejdsområde bliver konkret reduktion af ministeriets el- og varmekonsum samt synliggørelse af ministeriets interne miljø- og energiarbejde. Formålet er at skabe en klar og dokumenterbar miljøprofil omkring ministeriets egen indsats, herunder skabe større synlighed omkring de indsatser der gennemføres på det grønne område. De gode historier skal deles internt og eksternt, således at erfaringer videregives og opnåede resultater kan tjene som inspiration. Dette vil kunne bidrage til at motivere til en ekstra indsats både internt og eksternt.

Et sidste fokusområde i 2008 bliver opfølgning på overholdelse af miljø- og energikrav i allerede indgåede aftaler i Finansministeriets regi. I Finansministeriets rammeaftaler er der åbnet op for denne kontrolmulighed og Miljøministeriet ønsker i det kommende år at teste, om de miljø- og energikrav der er fastsat i Finansministeriets aftaler også bliver overholdt.

Miljøministeriets vision om ”Grøn i eget hus – ét skridt foran” ønskes imødekommet ved de konkrete indsatser og tiltag beskrevet i del 1 og 2.

1.5 Ikrafttræden

Handlingsplan 2008 træder i kraft d. 15. marts 2008.

2. Handlingsplan 2008 for indkøb, miljø og energi

Handlingsplanen er opbygget på en enkel og skematisk måde, der sikrer at indsatser, der er prioriteret for året, beskrives i forhold til politikker, målsætninger, regler, minimumskrav, evt. institutionsmål m.m. samt, at der følges op og evalueres i en årlig evaluering.

CFKs team Miljø og Koncernindkøb koordinerer indsatserne i del 1, og sikrer i den anledning inddragelse af relevante medarbejdere i ministeriet. Indsatserne beskrevet i del 2 igangsættes og afrapporteres i de enkelte institutioner.

DEL 1

3. Koordinerede indsatsområder for 2008

Der arbejdes med følgende indsatsområder:

- 3.1 Grønne indkøb og fællesministerielle indkøbsaftaler
- 3.2 Finansministeriets fælles statslige indkøbsaftaler
- 3.3 Energieffektivisering i Miljøministeriet
- 3.4 Miljø- og energistyring

I det følgende beskrives hvert enkelt indsatsområde ud fra de givne målsætninger og visioner, der skal efterleves.

3.1 Grønne indkøb og fællesministerielle indkøbsaftaler

Tabel 1

Emne	Effektiviseringsstrategien indeholder en indkøbspolitik som skal implementeres. Indkøbspolitikken indeholder 5 målsætninger. Den første målsætning er central koordinering af MIM's indkøb via en årlig handlingsplan. Der er videre en målsætning om at miljø- og energikrav skal indarbejdes.
Indsatser:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Central koordinering af ministeriets indkøb via en årlig handlingsplan. 2. Indarbejdelse af miljø- og energikrav i alle indkøbsaftaler 3. Udbygning og konsolidering af indkøbs- og udbudsnetværk internt i MIM, samt øget fokus på ens retningslinjer for alle i forbindelse med indkøb og grønne krav 4. Revision af Miljøministeriets indkøbspolitik
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Fælles aftale på affaldshåndtering og renovation • Fælles aftale på taxakørsel, der giver mulighed for taxakørsel i biler i minimum energiklasse B • Fælles aftale på indkøb af brændsel, der giver mulighed for at indkøbe CO₂-neutrale brændsler • Vedtagelse og implementering af fælles retningslinjer for indkøb • Vedtagelse af ny indkøbspolitik gældende for 2009-2012 • Ministeriet lever op til partnerskabsaftalen og har implementeret alle krav i denne
Retningslinier	Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik Miljøministeriets miljøpolitik Cirkulære om energieffektivisering Partnerskabsaftale med Århus, København og Odense Kommune

	Regeringsgrundlag 2007
Ressourceforbrug, CFK	1,0 åv

3.2 Finansministeriets fælles statslige indkøbsaftaler

Tabel 2

Emne	Regeringen ønsker at effektivisere det statslige indkøb. Denne effektivisering sikres bl.a. igennem standardisering, koordinering og forpligtigelse af de statslige indkøbsaftaler. Dette arbejde varetages af Finansministeriet. Alle myndigheder i staten er forpligtet til at bruge statens indkøbsaftaler på de områder, hvor der har været fælles, statslige udbud.
Indsatser:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementering af Finansministeriet eksisterende statsaftaler 2. Miljø- og energikrav i forbindelse med Finansministeriets 3. bølge af fælles statslige indkøbsaftaler 3. Igangsættelse af kontraktstyring og opfølgning på miljø- og energikrav i allerede indgåede fælles statslige indkøbsaftaler
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Implementering af forpligtende statsaftale på rejseadministration • Implementering af forpligtende statsaftale på netværkskomponenter • Implementering af forpligtende statsaftale på telefoniudstyr • Implementering af forpligtende statsaftale på nyhedsformidling • Implementering af forpligtende statsaftale på IT-konsulentydelse <p>For alle indkøbsaftaler gælder desuden, at der er indarbejdet miljø- og energikrav.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontraktopfølgning på overholdelse af miljø- og energikrav er foretaget på min. to fælles statslige indkøbsaftaler
Retningslinier	Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik Miljøministeriets miljøpolitik Cirkulære om energieffektivisering Regeringsgrundlag 2007
Ressourceforbrug, CFK	0,4 åv

3.3 Energieffektivisering i Miljøministeriet

Tabel 3

Emne	Et cirkulære fra Energistyrelsen fra april 2005 fastlægger, at ministeriet inden 4 år fra cirkulærets vedtagelse på alle områder skal have gennemført alle energiinvesteringer med en tilbagebetalingstid på under 5 år. Desuden har Miljøministeriet via Kurveknækkeraftalen forpligtet sig til energibesparelser på hele ministeriets område på 1% årligt i perioden 2007-2013, samt reduktion i elforbrug på kontorer med 2% om året pr. årsværk i perioden 2008-2012 .
Indsatser:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fortsat energigennemgang, kortlægning og igangsætning af rentable energiinvesteringer i alle ministeriets institutioner 2. Fastlæggelse af nyt ministerielt ambitionsniveau og målsætning for udvikling på energiområdet 3. Kortlægning og gennemførelse af energieffektiviseringsindsats i case-institution til brug for fremtidig vurdering af indsatsområder.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Afholdelse af lokal energisparekampagne (CFK/KMS) i forbindelse med deltagelse i konkurrencen Energy Trophy, evt. med senere udbredelse til øvrige institutioner 5. Øget fokus på opfølgning, formidling og dokumentation af effekt på iværksatte effektiviseringsprojekter i ministeriets institutioner
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Målsætningen om energibesparelser på 1% er nået ved udgangen af 2008 • Målsætningen om reduktion i elforbrug på kontorer på 2% er nået ved udgangen af 2008 • Ny plan for reduktion af ministeriets energiforbrug i perioden 2009-2012 er vedtaget • Ministeriets institutioner har gennemført de i del 2 nævnte indsatser ultimo 2008, samt dokumenteret besparelser- og miljøeffekt heraf
Retningslinier	<p>Cirkulære om energieffektivisering nr. 27 af 19. april 2005. Miljøministeriets miljøpolitik Miljøministeriets indkøbs- og udbudspolitik Regeringens handlingsplan for en fornyet energispareindsats Kurveknækkeraftale med Elsparefonden</p>
Ressourceforbrug, CFK	0,9 år

3.4 Miljø- og energistyring

Tabel 4

Emne	<p>Ministeriets miljøpolitik skal omsættes til handling. Den nuværende miljøpolitik er tredje generation. Den første politik fokuserede på få og små indsatser, imens den anden politik fokuserede på ministeriel strukturering af fælles miljø- og energiindsatser, med specifikke erfaringsopsamlinger på konkrete større projekter, herunder indkøb og EMAS i Miljøstyrelsen. Denne tredje politikperiode fokuserer mere på den aktive adfærdspåvirkning og medarbejderinddragelsen i hverdagen i hele ministeriet</p>
Indsatser:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udarbejdelse af retningslinjer for det interne miljø- og energiarbejde, herunder udarbejdelse af håndbog for miljøarbejdet 2. Etablering af miljø- og energinetværk på tværs af ministeriet med deltagelse fra alle institutioner. Fokus på erfarings- og vidensdeling. 3. Udarbejdelse og implementering af retningslinjer for energi- og miljøhensyn ved ombygninger, renovering og flytninger 4. Revision af ministeriets miljøpolitik 5. Fokus på formidling af ministeriets interne miljø- og energiarbejde. Dette via opdatering og vedligeholdelse af information på www.mim.dk 6. Afholdelse af fælles tværgående adfærdskampagne vedr. øget og bedre affaldssortering. Afholdelse i relation til fælles indkøbsaftale på området
Mål:	<ul style="list-style-type: none"> • Øget forankring og understøttelse af lokal miljøindsats i ministeriet • Adfærdskampagne i forbindelse med bedre affaldshåndtering er gennemført • Vedtagelse af ny miljøpolitik for perioden 2009-12 • Ministeriets institutioner har gennemført de i del 2 nævnte indsatser ultimo 2008, samt dokumenteret besparelser- og miljøeffekt heraf
Retningslinier	Miljøministeriets miljøpolitik
Ressourceforbrug, CFK	0,5 år

4. Afrapportering

Hver institution afrapporterer årligt status på udviklingen indenfor energiforbrug og miljøtiltag i institutionens grønne regnskab, som bilag til årsrapporten

CFK samler op på ministeriets samlede udvikling på energi- og miljøområdet og afrapporterer årligt på ministeriets udvikling i en miljøredegørelse.

CFK afrapporterer om fremdriften på indkøbs- og udbudspolitikken i Miljøministeriets eksisterende effektiviseringsstrategi.

Endvidere har Finansministeriets indført krav om kvartalsafrapportering på en række konkrete indkøbsområder. CFK fungerer som tovholder for denne afrapportering, som foregår decentralt i de områder, der berøres af det givne indkøbsområde.

Miljøministeriets samlede redegørelser forelægges årligt sekretariatschefkredsen til godkendelse og herefter Koncernledelsen til orientering inden den offentliggøres.

Del 2

5. Lokale indsatsområder for de enkelte institutioner.

Indsætterne i del 2 godkendes lokalt i institutionerne, og er kun **orienterende her i denne handlingsplan**. Institutionerne har selv ansvaret for at disse initiativer gennemføres og rapporteres i institutionens grønne regnskab.

Indsætter i Skov- og Naturstyrelsen

Certificering

1. Udarbejdelse af retningslinier for dokumentation af nødvendige afvigelser fra certificeringsregler, således at SNS sikrer efterlevelse af reglerne for FSC- og PEFC-certificering af statsskovene.
2. Evaluering af miljøkrav til skovmaskiner med henblik på at sikre, at entreprenører efterkommer miljøkrav og certificeringsregler.

Indkøb

3. Fortsat fokus på indkøb af byggematerialer i forhold til krav om lovlighed og bæredygtighed, således at SNS til stadighed er i front i forhold til ministeriets politik på området.

Energieffektive investeringer

4. Fokus på energieffektive investeringer i den centrale styrelse. Primært fokuseres på investeringer med kort tilbagebetalingstid - gangbelysning og nedsættelse af kapacitet på varmtvandsbeholdere.
5. Fokus på energieffektive investeringer på skovdistrikterne jf. distrikternes konkrete mål for energiinvesteringer.

Grønt regnskab

6. Revision af model for grønt regnskab foretages bl.a. med henblik på at øge konsistensen i indberetningerne fra skovdistrikterne. Der udarbejdes en mere detaljeret vejledning til formålet.
7. Intranettet opdateres mht. retningslinier for anvendelse af plantebeskyttelsesmidler.

Indsætter i Miljøstyrelsen

I Miljøstyrelsen fokuseres i 2008 på følgende emner, som også indgår i EMAS handlingsplan.

Kødløs dag i Kantinen – tag den gode vane med hjem

- Der indføres en ugentlig vegetardag i Miljøstyrelsens kantine og derved nedbringes MSTs direkte miljøpåvirkninger. Nedbringelsen af CO₂ sker fra bl.a. produktion af foder, idet der

går ca. 11 gange så meget energi til produktion af kød, som til produktion af planter, opvarmning af stalde, samt opbevaring af kødet.

Energisparestafet i enhederne

- Der arbejdes på at reducere energiforbruget og dermed den samlede CO₂-emission fra styrelsen. EMAS-tovholderne etablerer et stafetsystem hvor to medarbejdere fra en enhed plus enhedens tovholder har stafetten i to måneder. Imens en enhed har stafetten, skal de komme med ideer til, hvordan CO₂-udledningen kan sænkes yderligere, det kunne være gennem spareforslag eller kampagner. Ved årets slutning kåres den enhed som har haft størst succes med at nedbringe energiforbruget.

Erstat rejser med telefon- eller videokonferencer

- CO₂-emissionen skal reduceres ved at stille faciliteter til rådighed, der kan bidrage til at minimere transportforbruget f.eks. videokonferencelokale. Der skal skabes en lettilgængelig mulighed for telefon og videokonferencer.

God mødekultur

- Effektive møder har væsentlig betydning for kvaliteten af MSTs arbejde. I 2008 vil Organisation & Jura forestå en kampagne for at sikre, at alle aspekter af god tilrettelæggelse, afholdelse og opfølgning på møder er klart præciseret og implementeret i organisationen. Kampagnen skal resultere i en vejledning, der skal præcisere, hvad god mødekultur i Miljøstyrelsen er.

Indsatser i CFK/KMS

- Renovering af gang- og kælderbelysning
- Forsøgsprojekt med energioptimering af kontorbelysning, i samarbejde med Elsparefonden
- Etablering af lysfølere på alle toiletter
- Energisparekampagne i forbindelse med Energy Trophy-konkurrence
- Optimering af serverrumskøling
- Udskiftning af radiatorventiler

Ressourceforbrug, CFK/KMS: 0,2 åv

Indsatser i Departementet

- Nedlukning af lokale servere og nødstrømsanlæg
- Opbygning af kølerum og fryserum til erstatning for 15 kølemøbler
- Elsparepaneler generelt i departementet
- Trinvis renovering af gang og kontorbelysning med automatisk styring efter bevægelse og sollys.
- Efterisolering af varmeanlæg i samarbejde med udlejer
- Renovering af forsatsruder i samarbejde med udlejer
- Udskiftning af cirkulationspumper
- Energigennemgang af overdækket gårdrum.

Indsatser i By- og Landskabsstyrelsen

Grundet nyetableringen af denne institution vil fokus i 2008 være på kortlægning af forbrug, samt planlægning af kommende indsatsområder. CFK bistår BLST i denne proces.

Indsatser i Miljøcentrene.

Fokus i 2008 vil fortsat være på kortlægning af forbrug og mulige indsatsområder, samt etablering af samarbejde med udlejere hvor relevant i forhold til drøftelse af mulige tiltag.

Konkret vil Miljøcenter Ringkøbing arbejde med følgende indsatsområder:

- Intensiv kortlægning af energiforbruget
- Særlig indsats i forbindelse med energistyring. Ønsket er primo 2008 at have etableret styring på lys i fællesarealer og udendørsarealer med bevægelsessensorer og dagslyssensorer. Desuden undersøges mulighederne for automatisk natsænkning og weekendsænkning på varmen.
- Indsats i forhold til holdningsbearbejdning og ændring af medarbejderadfærd i relation til energiforbrug
- Vinduerne i tagetagen fornyes. Fornyelsen varetages af Slots- og Ejendomsstyrelsen (udlejer).
- Mulighederne for mere energieffektiv køling på servere undersøges

Konkret vil Miljøcenter Roskilde i samarbejde med udlejer sætte fokus på korrigerende af lysstyringssystem, således at dette kommer til at fungere efter hensigten.

Rederifunktionen i Faaborg vil i 2008 have fokus på energieffektiv fornyelse af miljøcentrenes vognpark.

I forbindelse med Miljøcenter Nykøbing F og Miljøcenter Odense afventer en egentlig planlægning af indsats mulig flytning af lokalitet.

Indsatser i Skov- og Naturstyrelsens lokale enheder

Enhedernes indsats i 2008 vil primært være rettet mod at nedbringe el- og varmekonsum i kontorbygninger, driftsbygninger (mandskabsrum) og publikumsfaciliteter (toiletter, udstillingslokaler og naturskoler).

Fokus i de fleste enheder vil være på at energioptimere belysning, sænke elforbruget ved adfærdændringer og nedbringe varmekonsumet i primært mandskabsrum og udstillingslokaler ved at erstatte elvarme med mere energieffektive varmekilder som eks. varmepumpe.

Indsatsen i SNS' lokale enheder varierer dog efter forholdene i de enkelte kontorer og driftsbygninger. Der er flere enheder, som inden for de seneste år har gennemrenoveret deres hovedkontorer og i den forbindelse energioptimeret deres kontorer.

Nedenstående skema viser en oversigt over SNS enhedernes indsatser i 2008. I bilag 1 er indsatserne i hver SNS-enhed beskrevet mere detaljeret.

SNS-enhed	Energieff. belysning	Energieff. indkøb	Brugeradfærd	Reducere varme- brug	Reducere de største elforbrug	Energigennemgang af energikonsulent	Andet
Blåvandshuk	X					X	X
Bornholm	X		X				
Fyn	X		X				
Himmerland	X		X	X		X	
Hovedstaden				X			X
Kronjylland	X	X	X	X			X
Midtjylland	X		X				
Nordsjælland	X		X		X		X
Storstrøms	X		X				
Søhøjlandet	X						
Sønderjylland	X		X				
Thy	X		X	X	X		X
Trekantsområdet	X		X	X		X	
Vadehavet	X	X	X				X
Vendsyssel	X	X			X		
Vestjylland	X	X	X	X			X
Vestsjælland	X		X	X			
Øresund	X		X				
Østsjælland			X	X			

Tabel 5. SNS-enhedernes indsats i 2008

Ved udgangen af 2008 vil CFK bistå enhederne med en erfaringsopsamling på alle de konkrete indsatser. Denne erfaringsopsamling skal anvendes til at sprede gode ideer og resultater og danne baggrund for udpegning af nye indsatsområder for 2009.

Bilag 1

Detailoversigt over SNS-enhedernes indsats i 2008

SNS-enhed	Indsatser
Blåvandshuk	<p>Belysning. Udskiftning af pærer og lysstofrør til elsparemodel på distriktskontor og mandskabsrum m.v.</p> <p>Konsulent. Gennemgang med konsulent m.h.p. afdækning af eventuel ”stand by spild” på distriktskontoret samt funktionalitet i forbindelse med ”nat-sænkning”. Herunder afdækning af hensigtsmæssig brugeradfærd.</p> <p>Driftslokaler. Gennemgang af samtlige mandskabsrum, maskinrum, værksteder m.v. for afdækning af mulighed for yderligere energibesparelse.</p> <p>Opvarmning. Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Etablering af fælles flisfyr til opvarmning af distriktskontor, maskin- og velfærdsrum samt skovløberbolig.</p>
Bornholm	<p>Brugeradfærd. Alle pc-arbejdspladser forsynes med elspareskinner</p> <p>Belysning. Udskifte til elsparepærer</p> <p>Opvarmning. Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Renovering eller erstatning af oliefyre på kontoret med flisfyr</p>
Fyn	<p>Belysning. Montere lysfølere i printrum og kontorer</p> <p>Brugeradfærd. Fokus på at reducere standby forbrug på hovedkontoret.</p> <p>Opvarmning. Optimere kontorets nye flisfyr fra dec. 2007</p>
Himmerland	<p>Belysning. Undersøger opsætning af bevægelsesfølere i kontoret og driftsbygninger.</p> <p>Brugeradfærd. Aktiv brugeradfærd målrettet at slukke lys og standby strøm. Alle pc-arbejdspladser forsynes med elspareskinner.</p>
Hovedstaden	<p>Opvarmning (el). Etablering af luft-luft varmevekslere i 3 elopvarmede mandskabsrum. Gennemgang af varmestyring på distriktskontoret. Ved udskiftning af olie- og gasfyr skiftes til kondenserende kedler med væsentlig højere udnyttelsesgrad</p> <p>Andet. Undersøger muligheder for besparelser gennem bedre styring af kompresser til kølerum i vildthus.</p> <p>Ved udskiftning og montering af nye forsatsruder i beboelseshuse anvendes energiglas.</p>
Kronjylland	<p>Belysning. Udskiftning til elsparepærer alle steder. Styring af lys i driftsbygninger og udelys.</p> <p>Indkøb af energieffektive eldrevne maskiner og redskaber og eks. lavtskyltoiletter.</p> <p>Brugeradfærd. energirigtig adfærd + forslag til installationsændringer/forbedringer.</p> <p>Opvarmning. Styringssystemer i alle elopvarmede rum. Fokus på udskiftning eller supplere elopvarmet rum med varmepumpe. I januar 08´ installeres en varmepumpe i udstillingslokale.</p> <p>Energikrav ved byggeri. Alle bygningsvedligeholdelsesarbejder og moderniseringer har fokus på energiforbruget og energitype (kontorrombygning i 2008).</p>

	<p>Pumpe. Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Et ældre vandpumpeanlæg forventes moderniseret i 2008</p>
Midtjylland	<p>Belysning. Udskiftning til sparepærer, hvor det er muligt</p> <p>Brugeradfærd. Større omhu med at slukke lys og varme, når det ikke bruges</p>
Nordsjælland	<p>Grundet omfattende ombygning og renovering af enhedens hovedbygning i 2007 med væsentlig energieffektivisering til følge, vil arbejdet med energireduktioner i andre af enhedens bygninger, energieffektivisering via ændring af medarbejderadfærd, belysningsforhold mv. blive igangsat i løbet af 2008 med bistand fra CFK</p>
Storstrøms	<p>Belysning. Udskifte glødepærer og lysstofrør til sparepærer</p> <p>Brugeradfærd. Indføre normer for energiadfærd på kontorerne for at slukke lys og standby strøm.</p> <p>Opvarmning (el): Undersøger muligheden for at erstatte el-radiatorer med varmepumpe i mandskabsrum. Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling.</p> <p>Energikonsulent. Bestille en energikonsulent til at gennemgå distriktets primære forbrugssteder - gennemføres med forbehold for anlægsbevilling.</p>
Søhøjlandet	<p>Belysning. Udskifte til sparepærer i mandskabsrum, depoter og Naturcenter Klostermølle. Kræver aftale med samarbejdspartnere.</p>
Sønderjylland	<p>Belysning. Udskifter glødepærer med energisparepærer og lysstofrør.</p> <p>Brugeradfærd. Energieffektivisere brugeradfærden.</p> <p>Byggeri. I forbindelse med udbygning af distriktskontoret indarbejdes anbefalingerne i skrivelse vedr. ”Energieffektivisering i stasskovdistrikterne” af 25.10.2007. Gennemførelse med forbehold for anlægsbevilling.</p>
Thy	<p>Belysning. Udbrede sensorer til styring af lyset i maskinhuse, mandskabsrum og toiletbygninger.</p> <p>Brugeradfærd. Stramme op på at slukke lys i tomme mødelokaler/spiserum.</p> <p>Serverrum. De store strømslugere som er tilbage på hovedkontoret er serverrum, printer og kopimaskiner. Udsugningen i serverrummet ændres, så der indtages luft udefra i stedet for udsugede varm luft fra andre indendørs rum. Nærmere undersøgelser finder sted i 2008, men tiltaget gennemføres evt. først i 2009.</p> <p>Elmålere. Thy har monteret fjernaflæsning af elforbrug på 2 store vandpumper som kører ifm. et naturgenopretningsprojekt. Fjernaflæsning betyder færre tilsyn, idet de løbende kan fjernaflæse elforbruget og checke om pumperne kører som de skal. Undersøger om fjernaflæsningen kan monteres på andre afsides placerede el-installationer.</p> <p>El. Installere tænd/sluk ure eller natsenkning i el opvarmede mandskabsrum. Fjerner et kølerum</p> <p>Projekt mandskabsrum. Thy vil energieffektivisere et maskinhus og mandskabsrum – udskifte til nye el-radiatorer og ny belysning, lysstyring og undersøger muligheden for at supplere elvarme med varmepumpe.</p>
Trekantsområdet	<p>Reducere elforbrug. Sænkning af det samlede elforbrug med 10 %, bl.a. ved en mere systematisk udskiftning til elsparepærer, montering af natsenkning på el-radiatorer i mandskabsrum (om muligt) og ved elspareskinner.</p> <p>Energikonsulent. Enheden arbejder på en mere vidtgående plan og vil i den forbindelse bestille en energigennemgang af energikonsulent.</p>

Vadehavet	<p>Belysning. Udskifte til elsparepærer</p> <p>Energieffektive Indkøb. Fokus på indkøb af energieffektive elektroniske og elektriske udstyr</p> <p>Brugeradfærd. Alle pc-arbejdspladser forsynes med elspareskinner</p> <p>Energikrav ved nybyggeri: Gøre hvad der er muligt ved byggeri af nyt enhedskontor indenfor bevillingen</p>
Vendsyssel	<p>Belysning. udskiftning af elpærer til lavenergi-pærer på distriktskontoret.</p> <p>Energieffektive indkøb. Indkøb af A-energi-mærket køle-fryseskab og opvaskemaskine til distriktskontoret. Fokus på energiforbruget ved alle indkøb af nye maskiner mv.</p> <p>Øvrigt. Generel opfordring til alle medarbejdere om at være opmærksomme på energiforbruget på alle de større elmålere.</p>
Vestjylland	<p>Belysning. Hovedkontoret har energisparepærer. Fokus på udskiftning til energisparepærer i driftsbygninger.</p> <p>Energieffektive Indkøb. 2 ældre kopimaskiner erstattes med en ny.</p> <p>Brugeradfærd. Opfordre til aktiv brugeradfærd overalt i enheden. Opfordre medarbejderne til at komme med GODE RÅD.</p> <p>Opvarmning (el). Fjerner midlertidig kontorpavillon som er elopvarmet. Elvarme suppleres med luft/luft varmepumpe på naturskolen.</p>
Vestsjælland	<p>Belysning. Energisparepærer er indført overalt, men ifm. forbedring af arbejdsmiljøet på hovedkontoret, revurderes lyskilderne og nye etableres om nødvendigt.</p> <p>Brugeradfærd: undersøge og hvis muligt installere standbyfunktion på alt el-apperatur – samt huske at slukke unødvendigt lys.</p> <p>Opvarmning (el): Elvarme erstattes af alternativ varmekilde (varmepumpe), såfremt det bygningsarkitektonisk eller teknisk kan lade sig gøre.</p> <p>Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Enheden vil i 2008 og 2009 erstatte el-radiatorer med varmepumpe i 3 mandskabsrum og på hovedkontoret.</p> <p>Vand. Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Udskifte til ny vandpumpe ved Højby Sø</p>
Øresund	<p>Belysning. Udskifte glødepærer med energisparepærer.</p> <p>Brugeradfærd. Slukke unødigt belysning og IT-udstyr.</p> <p>Opvarmning (el). Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Opsætning af luft/luft varmepumpe i stort mødelokale på kontoret. Indtænke jordvarme, solvarme eller andre energikilder til dækning af enhedens energiforbrug.</p> <p>El. Gennemføres med forbehold for anlægsbevilling: Fjerne unødvendige elmålere. Rationalisering af kølerumsbehov. Indebærer skrotning af 6 -8 ældre kølerum (CFC-kølede), Gennemgang af fremtidige behov, evt. ved ombygning af eksisterende kølerum, udskiftning af køleanlæg (evt. kulbrinteanlæg), anvendelse af overskudsvarme fra kølerum til opvarmning af værksted m.m.</p>
Østsjælland	<p>Brugeradfærd. Elspareskinner til alle Pc-arbejdspladser på kontoret</p> <p>Opvarmning. Erstatte elvarme i et mandskabsrum med varmepumpe og efterisolere mandskabsrummet</p>

